

на об'єднанні частини бізнес-капіталу та влади. Зменшення рівня корумпованості є надзвичайно складною задачею, яка охоплює усі сторони суспільного життя. Основними джерелами корумпованості органів державної влади вважаються маніпуляції із відшкодуванням ПДВ та діючі механізми розподілу міжбюджетних трансфертів.

На наш погляд, для того щоб прискорити процес детінізації на Україні та збільшити темпи економічного зростання, необхідно застосовувати на практиці такий визнаний у світі мультиплікатор економічного розвитку як децентралізація. Важко недооцінити всі позитивні сторони такого напрямку державної політики. Це в першу чергу, наближення діючої влади до населення регіонів (місцева влада є більш відповідальною за свої дії/бездіяльність перед власними громадянами). Фіскальна децентралізація наближує місцеві органи влади до населення та спонукає їх більше прилаштовуватись до місцевих потреб [1]. Крім того, слід відзначити, що в Україні спостерігається певна неоднорідність регіонального економічного розвитку, що негативно впливає на загальні темпи економічного розвитку країни.

Політика децентралізації державних фінансів впливає на ВВП, але величина цього впливу, так само як і доцільність самої децентралізації на Україні, оцінювалась недостатньо. Місцеві уряди були базово не зосередженими одиницями (або галузевими установами) центрального уряду і мали малу або не мали будь-якої фінансової автономії. Політика минулого була направлена на те, щоб контролювати та централізувати, а місцеві органи влади не мали навіть уявної незалежності у визначенні податкової політики та влади на здійснення витрат – їхні бюджети здавались лише служницями центрального плану. Екстенсивна політична та бюджетна децентралізація зараз має місце в багатьох країнах центральної та східної Європи та у країнах колишнього Радянського Союзу. Політично, ця децентралізація зображує як реакцію з низу на екстенсивний центральний контроль у минулому, та як спробу центру зверху сприяти приватизації та послабити складну фінансову ситуацію. Економічно, децентралізація є мотивованою у частині розпізнання того, що вона є вкрай важливою для використання людських ресурсів більш ефективно, ніж це було у минулому.

Використовуючи формалізовані показники неоднорідності регіонального розвитку, а саме Sigma-показник, можна розрахувати яким чином здійснювати децентралізацію, яка впливатиме на зменшення тінізації управлінських та виробничих процесів.

$$\sigma = \sqrt{\sum P_i (\ln x_i - \ln \bar{x})^2},$$

де: P_i – частка i -го регіону;

x_i – показник економічного розвитку i -го регіону (регіональна валова додана вартість);

\bar{x} – середній по країні показник економічного розвитку (валова додана вартість).

КОНЦЕПЦІЯ ДИНАМІЧНО-СТОХАСТИЧНОЇ МОДЕЛІ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

В. В. Скрипниченко

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування НАН України», м. Київ

Агропромислове виробництво є важливою складовою національної економіки України, яке, з одного боку, інтегрально пов'язує більше десяти різних галузей та, з іншого боку, чи не найбільш страждає від природно-кліматичних лих і обмеженості фінансово-економічних ресурсів. Діючих механізмів по запобіганню або мінімізації аграрних ризиків в Україні майже не розроблено, що, в свою чергу, негативно позначається на урожайності та фінансових результатах господарювання наприкінці року.

На цей час виробники сільськогосподарської продукції використовують різні стратегії для управління ризиками, проте страхування залишається одним з найбільш ефективних інструментів. Реструктуризація агросфери України визначає необхідність розвитку сільськогосподарського страхового ринку, оскільки аграрне страхування є одним із найбільш ефективних формальних способів управління ризиками та надає змогу вигідно

поєднувати інтереси як суб'єктів аграрного ринку, так й учасників сільськогосподарського страхування і держави [1].

Надзвичайно важливим є стимулювання розробок нових інноваційних інструментів страхування агроризиків. Тому для підвищення ефективності аграрного страхування в Україні пропонується наступна концепція динамічно-стохастичної моделі, у якій взаємопов'язані такі фінансові інструменти, як дотації, ціни на товари, страхові послуги та включає стохастичний елемент у вигляді погодних (атмосферних) факторів. Розроблений модельний інструментарій надає можливість оцінки і прогнозування суми страхових платежів в аграрній сфері за альтернативними сценаріями розвитку економічної ситуації за умов відносно низьких і високих ризиків, а також ринкової нестабільності з урахуванням інтересів страхувальників [2].

Моделювання наслідків та ефектів від сільськогосподарського страхування, виконується за припущеннями, що агровиробник максимізує свій прибуток по кожному виробничому періоду. Прибуток агровиробника визначаються таким чином:

$$I_j = \sum_{i=1}^n P_{ij} a_{ij}(\omega_{ij}) x_{ij} - \sum_{i=1}^n c_{ij} x_{ij} - \sum_{i=1}^n \pi_{ij} + \sum_{i=1}^n l_{ij} x_{ij} \max\{0, a_{ij}^* - a_{ij}(\omega)\} P_{ij} \quad (1)$$

Прибуток (I_j) фермерів визначається, як різниця між доходом від продажів різних культур,

$$\sum_{i=1}^n P_{ij} a_{ij}(\omega) x_{ij} \quad \text{витрат для отримання урожаю} \quad \sum_{i=1}^n c_{ij} x_{ij} \quad \text{витрат на відрахування страхових}$$

премій $\sum_{i=1}^n \pi_{ij}$ та страхового покриття $\sum_{i=1}^n l_{ij} x_{ij} \max\{0, a_{ij}^* - a_{ij}(\omega)\} P_{ij}$ у разі настання збитку

P_{ij} - ціна на i -ого продукту у j -ому регіоні; a_{ij} - урожайність i -ого продукту у j -ому регіоні; x_{ij} - посівна площа сільськогосподарських культур i -ого продукту у j -ому регіоні; w_{ij} - індекс погоди i -ого продукту у j -ому регіоні; a_{ij}^* - середня урожайність i -ого продукту у j -ому регіоні; c_{ij} - витрати i -ого продукту у j -ому регіоні; π_{ij} - страхові премії по i -му продукту у j -ому регіоні; l_{ij} - страхове покриття у по i -му продукту у j -ому регіоні. Де i - індекс виробленої продукції; j - регіон в якому виробляється дана продукція; для всіх $j=1:N$ (при $N=25$).

Відновлення довіри агровиробників до аграрного страхування є однією з головних задач сьогодення у страховиків. Велика частина втрат з боку страхувальників була викликана неспроможністю страховиків виконувати свої обов'язки. Страхові компанії мають відповідати певному рівню самозабезпеченості, який створить такі умови для сільських господарств, як вибір певного страхового продукту у відповідності до потреб самого агровиробника. Тому справедливе буде обмеження на страхову премію:

$$\Pr ob \left[\sum_i \pi_{ij} \leq P_{ij}(\omega) l_{ij} x_{ij} \max\{0, a_{ij}^* - a_{ij}(\omega)\} \right] \geq p \quad j = \overline{1:m} \quad (2)$$

де вірогідність настання очікуваного позитивного прибутку на певному рівні ймовірності буде виступати, як стимул залучення фінансів з боку агровиробників. При чому страхова премія не повинна перебільшувати фіксовану ціну на i -й продукт у j -ому регіоні.

З наступної умови справедливе визначення про безпечне обмеження діяльності страховика, де ймовірність різниці страхових премій і страхового покриття мають прагнути до нуля, що дає змогу утримувати баланс між надходженнями і витратами страхових компаній:

$$\Pr ob \left[\sum_{i,j} \pi_{ij} - \sum_{i,j} l_{ij} x_{ij} \max\{0, a_{ij}^* - a_{ij}(\omega)\} P_{ij}(\omega) \geq 0 \right] \geq \gamma \quad (3)$$

Підтримку певного рівня сільськогосподарських продуктів харчування у продовольчій безпеці України (d_j) відображає наступне обмеження, де гарантом досягнення продовольчої

безпеки може бути беззбиткове сільськогосподарське виробництво $a_{ij}(\omega)x_{ij}$ за рахунок страхового покриття $l_{ij}x_{ij} \max\{0, a_{ij}^* - a_{ij}(\omega)\}$, з чого випливає ще одне обмеження:

$$a_{ij}(\omega)x_{ij} + l_{ij}x_{ij} \max\{0, a_{ij}^* - a_{ij}(\omega)\} \geq d_{ij} \quad (4)$$

Обмеження (4) гарантує забезпечення попиту d на продукт i в кожному взятому регіоні j потужностями регіонального виробництва $a_{ij}(w)x_{ij}$ та компенсованим обсягом продукту страховими компаніями $l_{ij}x_{ij} \max\{0, a_{ij}^* - a_{ij}(w)\}$.

У цілому реалізація запропонованої модельної концепції оцінки та страхування агроризиків в економіці України та розв'язок динамічної стохастичної системи щодо визначення оптимального рівня страхових виплат, очікуваних у разі страхування сільськогосподарської продукції, може розглядатися, як інноваційна складова щодо стимулювання ефективного розвитку аграрної сфери економіки України. Очікуваними результатами є позитивні наслідки від сільськогосподарського страхування в інтересах сільськогосподарських виробників шляхом збільшення виробництва та інвестицій. Розв'язок динамічної стохастичної системи покаже оптимальний рівень страхових виплат, очікуваних у разі страхування сільськогосподарської продукції.

Список використаної літератури:

1. Базилевич В.Д. Страховий ринок України: природа та особливості функціонування: Монографія / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 1998. – 412 с.
2. Ermolieva T., Ermoliev Y., Skrypnichenko V. The role of insurance for sustainable development of agriculture in Ukraine: robust managing weather, financial, economic risks [Електронний ресурс] / V. Skrypnichenko // YSSP IIASA Journal.– 2010.– №11.– Режим доступу: http://www.iiasa.ac.at/Admin/YSP/yssp2010/ysspabstracts_2010.pdf?sb=3.

УПРАВЛІННЯ ВАРТІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ МОДЕЛІ ОЛЬСОНА

Т. М. Ісаєва

Бердянський університет менеджменту і бізнесу

Розвиток України в трансформаційних умовах вимагає наукового розв'язання сучасних економічних завдань, серед яких особливе місце належить управлінню підприємствами, в тому числі за критерієм їх вартості. Визначити вартість підприємства, в країні з перехідною економікою доволі складно. Це зумовлено насамперед необхідністю обліку високих ризиків, характерних для ринків, що формуються. Актуальність цієї проблематики обумовлена також її новизною стосовно вітчизняних підприємств. Особливого значення набуває розробка процедур оцінки вартості щодо підприємств різної галузевої приналежності. У світовій практиці використовується безліч різноманітних підходів до оцінювання вартості підприємств, їх активів, бізнесу загалом. Разом з тим, питанням оцінювання поки що надається недостатньо уваги. Тут необхідно підкреслити, що при проведенні оцінкових робіт на підприємствах багато з існуючих підходів або взагалі не використовуються, або використовуються вкрай рідко, в результаті чого на практиці не завжди досягають всебічного, повного і об'єктивного оцінювання величини капіталу.

Дослідження окремих аспектів теорії управління вартістю підприємства відображено у наукових працях таких авторів, як: К. Мерсер, Т.У. Хармс, Дж.Р. Хітчнер, Дж. Рош, Ш.П. Пратт, Т. Коупленд, Т. Коллер, Дж. Муррін, Р. Хіггінс, М.К. Скотт, Ф.Ч. Еванс, Д.М. Бішоп, Є. Хелферт та інших. Останніми роками проблемам управління вартістю в цілому було присвячено і ряд робіт дослідників країн пострадянського простору. Найбільший внесок у розвиток основ вартісного управління з урахуванням особливостей української економіки зробили Н.С. Яременко, Н.В. Жиленко, С.Л. Скринько, В.Г. Ларцев,